

PILLOW LAVE NA PODRUČJU VAREŠA

Mevlida Operta, Univerzitet u Sarajevu, Prirodno-matematički fakultet, Odsjek za geografiju, Zmaja od Bosne 33-35, Sarajevo, Bosna i Hercegovina
mevlidaoperta@gmail.com

Trijaskie naslage područja Vareša izgrađuju najveći dio istraživanog područja. Stijene vulkanogeno-sedimentne formacije tzv. »dijabaz-rožnjačke formacije«, jurske starosti okružuju kompleks trijaskih naslaga sa krečnjacima i spililitima. Na ovom području spiliti predstavljaju najveću vulkansku masu.

Od strane prvih istraživača ove vulkanske stijene registrovane su najčešće kao melafiri ili dijabazi. Optičkim ispitivanjima utvrđeno je da preovladavaju spiliti, a keratofiri se podređeno javljaju u Borovici na južnim padinama Kiprovc.

Spiliti u području Vareša se najčešće nalaze u obliku "pillow lava" (eng.pillow-jastuk) ili jastučastih lava koje nastaju u procesu submarinskog vulkanizma. Kuglasto lučenje je svojstveno spililitima, bazaltima, dijabazima, melafirima i porfirima. Dimenzije spililitnih sferoida na području Vareša iznose od 20 do 40 cm, a rjeđe i do 100 cm.

Izlivi spilita su bili submarinski na što ukazuju "pillow lave". Rožnjaci ukazuju na prekeide vulkanske aktivnosti, a tufovi su dokaz postojanja eksplozivnih erupcija iznad vode.

Za vrijeme vulkanske aktivnosti stvarani su grudvasti krečnjaci tzv."kremencilalk" uz ležišta željezne rude i heterogene breče "turbiditskih" karakteristika cementovane baritom i sulfidima, a to je i završna faza vulkanske aktivnosti.

Ključne riječi: trijaskie naslage, spiliti, pillow lava, kuglasto lučenje, submarinski vulkanizam.

PILLOW LAVAS IN THE AREA OF VAREŠ

Mevlida Operta, Faculty of Natural History, Sarajevo, Department of geography
Zmaja od Bosne 33-35, Sarajevo, Bosna i Hercegovin
mevlidaoperta@gmail.com

The Triassic deposits in the area of Vareš build the vast majority of the research area. Rocks of the volcanogenic – sediment formation, so called "diabase-chert formation", of the Jurassic age, surround the complex of the Triassic deposits with limestones and spilites. In this area, spilites represent the greatest volcanic mass.

The first researchers have registered these volcanic rocks most often as melaphyres or diabases. Optical tests have confirmed that spilites prevailed, and keratophyres appear subordinate in Borovica on the southern slopes of Kiprovac.

Spilites in the area of Vareš are most commonly found in a "pillow-lava" shape or pillowish lavas that occur in process of submarine volcanism. Ballasting is characteristic of spilites, basalts, diabases, melaphyres and porphyres. Dimensions of spheroids at spilites in the area of Vareš amount from 20 to 40 cm, and rarely to 100 cm.

The outcrops of spilites are submarine-ones as indicated by the "pillow lavas". Cherts point to interruptions of volcanic activities, and tuffs are proof of the existence of explosive eruptions above the water.

During volcanic activities, chunky limestones so called „kremencelkalk“, had been created along with iron ore deposits, as well as heterogeneous breccia with „turbiditic“ characteristics cemented with barite and sulphides, and that was the final phase of volcanic activity.

Key words: *Triassic deposits, spilites, pillow lava, ballasting, submarine volcanism.*